

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства захисту довкілля
та природних ресурсів України
_____ 2024 р. № _____

Зміни

до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства

1. У назві Методики слова «забрудненням і засміченням» замінити словами «забрудненням та/або засміченням»

2. У главі 1:

1) у пункті 1.1. слова «забрудненням і засміченням» замінити словами «забрудненням та/або засміченням»;

слова «Про відходи» замінити словами «Про управління відходами»;

2) у пункті 1.2. слова «промисловими, побутовими та іншими» виключити;

3) у пункті 1.3. слова «виробничих і побутових відходів; самовільного розміщення промислових, побутових та інших відходів» замінити словами «відходів; порушення встановленого порядку управління відходами».

3. У главі 2:

1) термін «Засмічення земель» викласти в такій редакції:
«наявність на території земельних ділянок сторонніх предметів, матеріалів, речовин та/або відходів»;

2) термін «Контрольний вміст речовини у ґрунті» викласти в такій редакції:

«вміст речовини у ґрунті за результатами інструментально-лабораторного контролю у контрольній пробі або даними моніторингу чи агрохімічної паспортизації земель»;

3) в абзаці першому слова «Про відходи» замінити словами «Про управління відходами»;

4) доповнити главу новими абзацами такого змісту:

«термін “Нафта” вживається у значенні, наведеному у Законі України “Про нафту і газ”»;

«термін “Нафтопродукти” вживається у значенні, наведеному у

Додатку 96 “Нафтопродукти. Терміни та визначення”, затвердженого

н:

Міндовкілля
ж.сп.п.г. в.д. 17.10.24
КЕП: Стрілець Р. О. 23.05.2024 15:22
58E2D9E7F900307B0400000035892F0070AAA500
Сертифікат дійсний з 08.07.2022 18:37 до 08.07.2024
18:37

4. У главі 3:

1) у пункті 3.1. слова «агрохімічного паспорта (для земель сільськогосподарського призначення)» замінити словами «контрольної проби або даними моніторингу чи агрохімічної паспортизації земель»;

2) пункт 3.2. викласти в такій редакції:

«3.2. Землі вважаються засміченими, якщо на відкритому ґрунті наявні сторонні предмети, матеріали, речовини та/або відходи, з порушенням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, що заважає використанню земельної ділянки за цільовим призначенням»;

3) пункт 3.3. викласти в такій редакції:

«3.3. Факти забруднення та/або засмічення земель встановлюються уповноваженими особами, які здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства шляхом оформлення актів перевірок, складання протоколів про адміністративне правопорушення, а також матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення та/або засмічення земель».

5. У главі 4:

1) пункт 4.1. викласти в такій редакції:

«4.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративне правопорушення, а також матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт забруднення земель протягом шести місяців з дня виявлення порушення»;

2) пункт 4.7. викласти в такій редакції:

«4.7. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала забруднення, отримується в електронній формі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держгеокадастру»;

3) підпункт 4.7.1. пункту 4.7. викласти в такій редакції:

«4.7.1. Щодо несформованих земельних ділянок, які знаходяться в межах населеного пункту, грошова оцінка яких не проведена, застосовується показник нормативної грошової оцінки земель населених пунктів наведений відповідно до технічної документації з нормативної грошової оцінки земель населених пунктів, затвердженої відповідними сільськими, селищними, міськими радами

згідно із статтею 23 Закону України «Про оцінку земель», за інформацією територіальних органів Держгеокадастру.

Щодо земельних ділянок грошова оцінка яких не проведена, що знаходяться в межах населеного пункту (за відсутності затвердженого показника нормативної грошової оцінки земель населеного пункту) та за межами населеного пункту застосовується нормативна грошова оцінка одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області»;

4) пункт 4.9. доповнити новим підпунктом такого змісту:

«4.9.3. У ґрунтах земельних ділянок, які надані під об'єкти нафтогазовидобування, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств, коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини (Кн) «нафта» та «нафтопродукти» приймається рівним 2,5 у випадку наявності підтверджуючих документів щодо виділення земельної ділянки під зазначені об'єкти та оформлених на неї в установленому порядку речових прав. У інших випадках – коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини (Кн) «нафта» та «нафтопродукти» приймається рівним 4,0».

6. У главі 5:

1) пункт 5.1. викласти в такій редакції:

«5.1. Розміри шкоди обчислюються уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог природоохоронного законодавства, на основі актів перевірок, протоколів про адміністративне правопорушення, матеріалів, отриманих у ході проведення слідчих дій правоохоронними органами та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт засмічення земель протягом шести місяців з дня виявлення порушення»;

2) пункт 5.3. викласти в такій редакції:

«5.3. Віднесення відходів, що спричинили засмічення земельної ділянки, до небезпечних відходів здійснюється у відповідності до нормативно-правових актів у сфері управління відходами, затверджених у встановленому порядку, переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними, документів, за якими класифіковано відходи відповідно до Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102»;

3) пункт 5.5. викласти в такій редакції:

«5.5. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що зазнала засмічення отримується в електронній формі з

використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держгеокадастру»;

4) у підпункті 5.6.1. пункту 5.6. слова «відходами гірничодобувної промисловості» замінити словами «відходами видобувної промисловості»;

5) у тексті Методики слова «забруднення (засмічення)» замінити словами «забруднення та/або засмічення».

7. Додаток 1 до Методики викласти в новій редакції, що додається.

8. У графі 4 пункту 1 додатку 6, графі 4 пункту 1 додатку 7, графі 4 пункту 1 додатку 8 слова «За актом про забруднення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань» замінити словами «За актом перевірки, актом відбору проб ґрунтів, протоколом вимірювань показників складу та властивостей ґрунтів та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт забруднення земель».

9. У графі 4 пункту 8 додатку 6, графі 4 пункту 8 додатку 7, графі 4 пункту 8 додатку 8 слова «За актом про забруднення земель або формула (3)» замінити словами «Формула (3) або інші матеріали, що підтверджують факт забруднення земель».

10. У графі 4 пункту 1 додатку 9, графі 4 пункту 1 додатку 10 слова «За актом про засмічення земель та за матеріалами спеціальних вишукувань» замінити словами «За актом перевірки та/або іншими матеріалами, що підтверджують факт засмічення земель».

11. У графі 2 пункту 4 додатку 9 слова та цифри «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки побутовими, промисловими та іншими відходами дорівнює 10, а небезпечними (токсичними) відходами – 300» замінити словами та цифрами «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки відходами дорівнює 15, небезпечними відходами – 300».

12. У графі 2 пункту 4 додатку 10 слова та цифри «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки побутовими, промисловими та іншими відходами дорівнює 15, а небезпечними (токсичними) відходами – 300» замінити словами та цифрами «Коефіцієнт перерахунку, що при засміченні земельної ділянки відходами дорівнює 15, небезпечними відходами – 300».

**Заступник начальника Управління
екологічного контролю та методології –
начальник відділу екологічного контролю**

Олег КОЛОСОК

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ

Новопечерський пров. 3, корпус 2, м. Київ, 01042, тел./факс: (044) 521-20-40, тел. (044) 521-20-56

E-mail: info@dei.gov.ua, сайт: www.dei.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508533

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

Державна регуляторна служба України

Про погодження проєкту нормативного акта

Державна екологічна інспекція України відповідно до статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», після завершення процедури оприлюднення проєкту акта з метою одержання зауважень і пропозицій, надсилає на погодження проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171» (далі – проєкт наказу).

Проєкт наказу, аналіз регуляторного впливу та повідомлення про оприлюднення (додається) оприлюднено на офіційному веб-сайті Державної екологічної інспекції України у розділі «Діяльність», підрозділі «Оприлюднення проєктів регуляторних актів».

Одночасно повідомляємо, що Державною екологічною інспекцією України з метою приведення у відповідність із законодавством Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 27.10.1997 (у редакції наказу Мінприроди 04.04.2007 № 149), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.05.1998 за № 285/2725, розроблено проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псуванням земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання», який направлено на погодження до Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України листом від 09.08.2024 № 3923/2.1/4-24.

Додаток: згадане на 23 арк. в 1 прим.

Т.в.о. Голови

Ігор ЗУБОВИЧ

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

_____ 20__ р.

Київ

№ _____

**Про внесення Змін до наказу
Міністерства охорони навколишнього
природного середовища
та ядерної безпеки України
від 27 жовтня 1997 року № 171**

Відповідно до підпункту 128 пункту 4 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614,

НАКАЗУЮ:

1. У назві та пункті 1 наказу Міністерства охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171 «Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725, слова «забрудненням і засміченням» замінити словами «забрудненням та/або засміченням».

2. Затвердити Зміни до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725, що додаються.

3. Управлінню екологічного контролю та методології (Олег КОЛОСОК) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Олену КРАМАРЕНКО.

УВ
Міндовкілля
№25/1-12/6787-24 від 23.05.2024
КЕП: Стрілець Р. О. 23.05.2024 15:22
58E2D9E7F900307B0400000035892F0070AAA500
Сертифікат дійсний з 08.07.2022 18:37 до 08.07.2024
18:37

Руслан СТРИЛЕЦЬ

Додаток 1
до Методики визначення розмірів
шкоди, зумовленої забрудненням
і засміченням земельних ресурсів
через порушення природоохоронного
законодавства
(пункт 4.5 глави 4)

Коефіцієнти небезпечності забруднюючих речовин (Кн)				
Група небезпечності	Ступінь небезпеки	Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності*		Кн
I	Надзвичайно небезпечні	Бенз(а)пірен Кадмій** Миш'як Ртуть Селен Свинець	Стирол Фенол Фтор Цинк	4,0
II	Дуже небезпечні	Бензол Бор Кобальт Ксилоли Мідь Молібден	Нікель Сірководень Сурма Толуол Хром	3,0
III	Помірно небезпечні	Аніонні поверхнево-активні речовини (АПАР) Ацетальдегід Барій Ванадій Вольфрам Марганець Нітрати	Стронцій Сульфати Формальдегід	2,5
IV	Інші	Амоній Хлориди		1,5

* Перелік забруднюючих речовин (показників вимірювань), що відповідають групі небезпечності, не є вичерпним. Якщо забруднююча речовина відсутня у переліку, групу її небезпечності визначають за величиною ГДК або ОДК: I група небезпечності (ГДК/ОДК менше 0,2 мг/кг), II група небезпечності (ГДК/ОДК від 0,2 мг/кг до 0,5 мг/кг), III група небезпечності (ГДК/ОДК більше 0,5 мг/кг), IV група небезпечності (при відсутності ГДК/ОДК).

** Більшість назв забруднюючих речовин (показників вимірювань) подані за назвами хімічних елементів.

UB
Міндовкілля
№25/1-12/6787-24 від 23.05.2024
КЕП: Стрільць Р. О. 23.05.2024 15:22
58E2D9E7F900307B0400000035892F0070AAA500
Сертифікат дійсний з 08.07.2022 18:37 до 08.07.2024
18:37

Аналіз регуляторного впливу
до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України
«Про внесення змін до наказу Міністерства охорони навколишнього
природного середовища та ядерної безпеки
від 27 жовтня 1998 року № 171»

I Визначення проблеми

Відповідно до частини першої та третьої статті 1 Земельного кодексу України (далі – Кодекс) земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Відповідно до статті 211 Кодексу громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства зокрема, за псування сільськогосподарських угідь та інших земель, їх забруднення хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про охорону земель» шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства України про охорону земель, підлягає відшкодуванню в повному обсязі.

Відповідно до абзацу третього пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» міністерства, інші органи виконавчої влади повинні забезпечити постійний перегляд виданих нормативно-правових актів з метою приведення їх у відповідність з Конституцією та законами України, іншими актами законодавства, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколами до неї, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції та правом Європейського Союзу (acquis EC), а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Під час практичного застосування Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27.10.1997 № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.05.1998 за № 285/2725 (надалі – Методика) виникла необхідність у приведенні її положень у відповідність до вимог Законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про державний земельний кадастр», «Про управління відходами», «Про оцінку земель», Постанови Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» та Постанови Кабінету

України від 01.07.2022 № 753 «Про внесення змін до Методики

Міндовкілля
№25/1-12/6787-24 від 23.05.2024
КЕП: Стрілець Р. О. 23.05.2024 15:22
8E2D9E7F900307B0400000035892F0070AAA500
024
Сертифікат дійсний з 08.07.2022 18:37 до 08.07.2024
Дмитро

АСУД
Держе
2523/2
Підпис
Василі

нормативної грошової оцінки земельних ділянок», а також врегулювання ряду питань, зокрема щодо застосування Методики при визначенні розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, які виявлені в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами.

Пунктом 1.1. глави 1 Методики визначено, що методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства розроблена відповідно до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи» та інших нормативно-правових актів.

09.07.2023 набрав чинності Закон України «Про управління відходами», який визначає правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Відповідно до пункту 2 розділу XI Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про управління відходами», з дня набрання ним чинності, Закон України «Про відходи» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 36-37, ст. 242 із наступними змінами) втратив свою чинність.

У зв'язку з чим, виникла неузгодженість деяких термінів та положень Методики відповідно до Закону України «Про управління відходами».

06.07.2022 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок» від 01.07.2022 № 753, яка передбачає, зокрема, що витяг із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається автоматично в електронній формі з використанням програмного забезпечення Державного земельного кадастру. Зазначена реалізована цифрова трансформація в Методиці не врахована.

Відповідно до п'ятнадцятої частини статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» при здійсненні заходів державного нагляду (контролю) посадові особи органів державного нагляду (контролю) зобов'язані використовувати виключно уніфіковані форми актів.

Абзацом першим частини шостої статті 7 вказаного Закону визначено, що за результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт.

При цьому в додатках до Методики використовується назви документів, які не визначенні вказаним Законом.

Пунктом в) частини першої статті 164 Кодексу визначено, що охорона земель включає захист земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів.

Відповідно до статті 35 Закону України «Про охорону земель» власники і землекористувачі, в тому числі орендарі, земельних ділянок при здійсненні господарської діяльності зокрема, зобов'язані дотримуватися вимог земельного та природоохоронного законодавства України, проводити на земельних ділянках господарську діяльність способами, які не завдають шкідливого впливу на стан земель та родючість ґрунтів та уживати заходів щодо запобігання негативному і екологонебезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу.

Нормативи гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також перелік таких речовин, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325. Відповідно до затверджених нормативів норматив (міліграмів на кілограм ґрунту з урахуванням фону (кларка)) гранично допустимої концентрації для нафти складає – 1000, гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах для земель, що надані під об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств) складає – 1000, а для інших земель гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах становить 500. У зв'язку з чим, виникла необхідність приведення положень Методики, які визначають небезпечність нафти та нафтопродуктів, у відповідність до зазначеної постанови.

Згідно з пунктами «а» та «б» частини першої статті 91 Кодексу власники земельних ділянок зобов'язані забезпечувати використання їх за цільовим призначенням та додержуватися вимог законодавства про охорону довкілля, а пунктами «а» та «б» частини першої статті 96 цього Кодексу визначено, що землекористувачі зобов'язані забезпечувати використання землі за цільовим призначенням та за свій рахунок приводити її у попередній стан у разі незаконної зміни її рельєфу, за винятком випадків незаконної зміни рельєфу не власником такої земельної ділянки, додержуватися вимог законодавства про охорону довкілля.

Частиною п'ятою статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Відповідно до пункту «г» частини першої статті 20² Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить пред'являти претензії про відшкодування збитків і втрат, заподіяних державі в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Пунктом «е» статті 41 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є економічним заходом забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Протягом 2019-2023 років за фактами порушення законодавства про використання та охорону земель, виявлених під час здійснення державного нагляду (контролю) відповідно до Методики розраховано та пред'явлено в установленому порядку:

- у 2019 році: 593 претензій на загальну суму 1157424,27 тис. грн;
- у 2020 році: 609 претензій на загальну суму 403783,528 тис. грн;
- у 2021 році: 668 претензій на загальну суму 1797647,824 тис. грн;
- у 2022 році: 155 претензій на загальну суму 77207,499 тис. грн;
- у 2023 році: 147 претензій на загальну суму 32752,033 тис. грн.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» (зі змінами), відповідно до пункту 1 якої припинено проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», у зв'язку з чим, кількісні показники пред'явлених претензій у 2022 та 2023 році мали низькі показники.

Згідно з пунктом 7 частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України 30 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності надходять до спеціального фонду Державного бюджету України.

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 69¹ Бюджетного кодексу України 70 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності, в тому числі: до бюджетів місцевого самоврядування (крім бюджетів міст Києва та Севастополя) - 50 відсотків, обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим - 20 відсотків, бюджетів міст Києва та Севастополя - 70 відсотків.

Відповідно до частин п'ятої, шостої статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових

досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісорозведення на землях державної та комунальної форм власності, здійснення лісовпорядкування, викуп земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення.

З огляду на зазначене, з метою вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, приведення положень Методики у відповідність із законодавством, та усунення недоліків, які були виявлені під час її практичного застосування розроблено зміни до: пунктів 1.1, 1.2 та 1.3 глави 1, термінів визначених у главі 2, пунктів 3.1., 3.2., 3.3. глави 3, пунктів 4.1., 4.7., підпункту 4.7.1. пункту 4.7., пунктів 5.1., 5.3., 5.5., підпункту 5.6.1. пункту 5.6. глави 5, додатків 6, 7, 8, 9, 10 Методики; уточнено назву Методики, назву глави 3, доповнено пункт 4.9. глави 4 новим підпунктом 4.9.3., додаток 1 викладено в новій редакції та внесено редакційні правки.

Запропонована редакція нормативно-правового акту узгоджена з вимогами законодавства, зокрема:

Земельного кодексу України;

Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

Закону України «Про Державний земельний кадастр»;

Закону України «Про управління відходами»;

Закону України «Про охорону земель»;

Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»;

Закону України «Про оцінку земель»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 753 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин».

Основні групи, які зазнають вплив від проблеми:

Групи	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	

Зазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки здійснення заходів державного нагляду (контролю) відбувається у відповідності до вимог встановлених законодавством.

У сучасному законодавстві відсутні регуляторні акти, які б вирішували зазначену проблему.

II Цілі державного регулювання

Метою розроблення проекту акту є:

приведення положень Методики у відповідність до вимог законодавства України;

вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства;

забезпечення прав громадян України на безпечне для життя і здоров'я довкілля, гарантованих Конституцією України;

забезпечення реалізації заходів з охорони земель, забезпечення їх раціонального використання та захисту від шкідливого антропогенного впливу;

стабільне наповнення державного бюджету;

зменшення ризику корупційних зловживань.

III Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не забезпечує досягнення цілі. 2. Положення Методики не відповідатимуть вимогам законодавства України. 3. Існуюча ситуація залишиться без змін, що сприятиме вчиненню порушень у сфері використання та охорони земель, не забезпеченню охорони земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу, а також наповненню державного бюджету.
Альтернатива 2. Прийняття проекту акту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечує прозоре та неупереджене визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. 2. Зменшить кількість правопорушень у сфері використання та охорони земель. 3. Усуває підґрунтя для корупційних зловживань. 4. Сприяє забезпеченню охорони земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу. 5. Повністю відповідає потребам у вирішенні проблеми.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 1 Прийняття проекту акта	<ol style="list-style-type: none"> 1. Приведення положень Методики у відповідність до вимог законодавства України. 2. Вдосконалення механізму визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. 3. Збільшення надходжень до державного бюджету за рахунок прозорого та неупередженого нарахування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. 	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 2. Прийняття проекту акту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Покращення стану довкілля, зокрема стану земель. 2. Забезпечення екологічної безпеки та створення сприятливого середовища для життєдіяльності людини. 3. Попередження забруднення та засмічення земельних ресурсів. 	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 2. Прийняття проекту акту	1. Прозоре та неупереджене визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. 2. Зменшення ризику корупційних зловживань.	Відсутні

IV Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	1	Визначені цілі не можуть бути реалізовані через невідповідності положень чинних нормативних актів.
Альтернатива 2. Прийняття проекту акту	4	Цілі прийняття регуляторного акта будуть реалізовані повною мірою.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	Немає	Немає	Положення Методики потребують приведення у відповідність до вимог законодавства України. Механізм визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через

			<p>порушення природоохоронного законодавства потребує вдосконалення.</p> <p>Існує ризик корупційних зловживань та ймовірність ризику нестабільного наповнення державного бюджету.</p>
<p>Альтернатива 2.</p> <p>Прийняття проєкту акту</p>	<p>Забезпечення стабільного наповнення державного бюджету</p>	<p>Додаткових фінансових витрат не передбачається. У разі прийняття акта: для держави – передбачається стабільне наповнення державного бюджету.</p> <p>Для громадян витрати не передбачаються.</p> <p>Для суб'єктів господарювання витрати передбачаються у разі порушення вимог законодавства у сфері використання та охорони земель.</p> <p>Організаційне, матеріально</p>	<p>Цілі прийняття регуляторного акта можуть бути реалізовані повною мірою, що повністю забезпечить потребу у вирішенні проблеми, встановить однозначні прозорі вимоги під час визначення розміру відшкодування та сплати шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.</p>

		- технічне забезпечення діяльності пов'язаної з визначенням та пред'явленням шкоди здійснювати меться Державною екологічною інспекцією України та її територіальними та міжрегіональними територіальними органами в межах відповідного бюджетного фінансування.	
--	--	---	--

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання¹

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію	5230	2241	-	-	7471*

регулювання, одиниць					
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	70 %	30 %	-	-	100%

*Кількість проведених перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства про використання та охорону земель за даними звітності Державної екологічної інспекції України за 2021 рік. Співвідношення орієнтовне, оскільки за матеріалами звітності відокремити суб'єктів неможливо.

Для проведення оцінки вигод і витрат

Витрати суб'єктів господарювання великого і середнього бізнесу

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Усувається різне трактування та визначається єдиний підхід до визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Знижується ризик корупційних зловживань.	Відсутні

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1	Відсутні
Альтернатива 2	67 411, 793 тис. грн.

ВИТРАТИ

на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Визначення розмірів шкоди через забруднення земель нафтопродуктами

Розрахунок здійснювали на прикладі з такими вихідними даними:

Площа забрудненої ділянки 5 000 кв.м;

Забруднююча речовина – нафтопродукти;

Контрольний вміст = 50,0 мг/кг;

Глибина просочування - 0,2 м;

Нормативна грошова оцінка забрудненої території за даними земельного кадастру -2,17 грн/м²;

Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини - 2,5 (за наявності підтверджуючих документів щодо виділення земельної ділянки під зазначені об'єкти та оформлених на неї в установленому порядку речових прав);

Коефіцієнт еколого-господарського значення - 1,0;

Середня концентрація забруднювача у орному шарі ґрунту складає 7823 мг/кг.

**Розрахунок розміру шкоди через забруднення ґрунту
нафтопродуктами**

Розрахунок згідно чинної методики	Розрахунок після внесення змін до методики
$S_{зр}/C_{ф}=7823/50=156,5$ $K_{р} = 4,0$ $K_{з} = 4,0 \times 1,0 = 4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*5000*4,0*4,0*1,0=86\ 800$ грн	$S_{зр}/C_{ф}=7823/50=156,5$ $K_{р} = 4,0$ $K_{з} = 4,0 \times 1,0 = 4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*5000*4,0*2,5*1,0=54\ 250$ грн

Результати розрахунків показують, що розмір шкоди, встановлений за чинною методикою становить 86800 грн, що на 62,5 % більше, аніж розміри шкоди визначені за запропонованого нового підходу.

Визначення розмірів шкоди при забрудненні ґрунту нафтою

Перевірку запропонованого підходу здійснювали на прикладі аварійного викиду на Придніпровському магістральному нафтопроводі з такими вихідними даними:

Площа забрудненої ділянки 200 кв.м;

Забруднююча речовина – нафтопродукти;

Контрольний вміст =70,0 мг/кг;

Глибина просочування - 0,2 м;

Нормативна грошова оцінка забрудненої території за даними земельного кадастру - 2,17 грн/м²;

Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини - 2,5 (за наявності наявності підтверджуючих документів щодо виділення земельної ділянки під зазначені об'єкти та оформлених на неї в установленому порядку речових прав);

Коефіцієнт еколого-господарського значення - 3,5;

Середня концентрація забруднювача у орному шарі ґрунту складає 40 000 мг/кг.

**Розрахунок розміру шкоди при високонебезпечному забрудненні ґрунту
нафтопродуктами**

Розрахунок згідно чинної методики	Розрахунок після внесення змін до методики
$S_{зр}/C_{ф}=40000/70=571$ $K_{р}=4,0$ $K_{з} = 4,0 \times 1,0=4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*200*4,0*4,0*3,5=12\ 152$ грн	$S_{зр}/C_{ф}=40000/70=571$ $K_{р}=4,0$ $K_{з} = 4,0 \times 1,0=4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*200*4,0*2,5*3,5=7\ 595$ грн

Результати розрахунків дозволяють зробити такі ж висновки, як і у попередньому прикладі - розмір шкоди за забруднення ґрунтів нафтопродуктами істотно зменшиться (на 62,5%) порівняно з діючою методикою.

За кількість суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва (668) умовно прийнято кількість претензій пред'явлених на відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. У 2021 році пред'явлено 668 претензій на загальну суму 1 797 647,824 тис. грн. За забруднення земель нафтою/нафтопродуктами орієнтовна кількість претензій складає - 67, на загальну суму 179 764, 782 тис. грн.

У разі затвердження змін до Методики, сума надходжень за забруднення земель нафтою та нафтопродуктами буде складати на 62,5 % нижче, а саме - 67 411,793 тис. грн.

**В середньому на одного суб'єкта господарювання – 1 006,146 тис. грн.*

Порядковий номер	Витрати	За перший рік
1	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, гривень	відсутні
2	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), гривень	відсутні
3	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, гривень	відсутні
4	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/ приписів тощо), гривень	1 006, 146 тис. грн.*
5	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), гривень	відсутні
6	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), гривень	відсутні
7	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, гривень	відсутні
8	Інше (заповнення форми заяви, підготовка пакету документів), гривень:	відсутні

9	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8), гривень	1 006, 146 тис. грн.
10	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	67
11	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), гривень	67 411, 793 тис. грн.

V Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Прийняття наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725», надасть можливість привести положення Методики у відповідність до вимог законодавства України, вдосконалити механізм визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, та буде сприяти покращенню стану земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу, а також забезпеченню прав громадян України на безпечне для життя і здоров'я довкілля, гарантованих Конституцією України, а також стабільному наповненню державного бюджету.

Для впровадження цього регуляторного акта необхідно здійснити такі організаційні заходи щодо забезпечення інформування громадськості про вимоги регуляторного акту шляхом оприлюднення його в мережі Інтернет - на офіційних веб-сайтах Міндовкілля та Держекоінспекції.

VI Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Для впровадження та виконання вимог регуляторного акта органів державної влади не потрібно додаткових витрат з державного та місцевих бюджетів.

Оцінка можливості впровадження акта та виконання вимог акта суб'єктами господарювання висока.

Реалізація запропонованого акту не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

Досягненням визначених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта удосконалив механізм визначення розмірів шкоди, заподіяної державі внаслідок порушення законодавства про використання та охорону земель.

VII Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії запропонованого регуляторного акта встановлюється на необмежений термін.

Зміна терміну дії акта можлива в разі зміни правових актів, на вимогах яких базується проєкт.

Термін набрання чинності регуляторним актом – відповідно до законодавства: з дня його опублікування.

VIII Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Виходячи з цілей запропонованого регуляторного акта, для відстеження результативності цього регуляторного акта обрано такі показники:

розмір надходження до державних та місцевих бюджетів - залежить від кількості та рівня наслідків від порушень вимог законодавства про використання та охорону земель, виявлених під час заходів державного нагляду (контролю);

кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія акту;

кількість претензій пред'явлених на відшкодування шкоди, заподіяної державі внаслідок порушення законодавства про використання та охорону земель;

сума пред'явленої шкоди;

сума відшкодованої шкоди;

розмір коштів і часу, що витратяться суб'єктами господарювання, пов'язаними з дією акту;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання та громадян з основних положень акту - високий рівень. З цією метою регуляторний акт оприлюднено на офіційних веб-сайтах Міндовкілля та Держекоінспекції.

IX Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватися через 1 рік після набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження планується здійснити через 2 роки після набрання чинності регуляторного акту, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження. У разі виявлення нерегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта, ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін. Періодичне відстеження здійснюється раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються зі значеннями

аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

Відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта проводитиметься шляхом аналізу звітності про результати державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Виконавець – Державна екологічна інспекція України.

**Перший заступник
Голови Державної екологічної
інспекції України**

Дмитро ЗАРУБА

«_____» _____ 2024 р.

ПОВІДОМЛЕННЯ
про оприлюднення проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171»

Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171» розроблений з метою приведення у відповідність із законодавством Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, вдосконалення механізму визначення розміру відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» проєкт наказу, пояснювальна записка та аналіз регуляторного впливу до проєкту наказу оприлюднено на офіційному вебсайті Держекоінспекції в мережі Інтернет www.dei.gov.ua в Розділі «Діяльність/Регуляторна діяльність/Оприлюднення проєктів регуляторних актів».

Строк прийняття зауважень та пропозицій до проєкту акта від фізичних і юридичних осіб, їх об'єднань становить один місяць з дня оприлюднення.

Зауваження та пропозиції надаються на:

поштову адресу Міндовкілля: вул. Митрополита Василя Липківського, 35; м. Київ, та електронну адресу: info@mepr.gov.ua;

поштову адресу Держекоінспекції: Новопечерський пров. 3, корпус 2, м. Київ, та електронну адресу: info@dei.gov.ua.